

Granskning av Region Gävleborgs arbete utifrån FN:s barnkonventionen

Region Gävleborg

2021-09-24

Projektledare: Tobias Björn

Projektmedarbetare: Oskar Månsson

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Region Gävleborg genomfört en granskning av barnkonventionen. Granskning syftar till att bedöma om regionstyrelsens ledning, styrning och uppföljning är ändamålsenlig utifrån ett barnrättsperspektiv. Granskningsresultatet har bedömts utifrån skalan "inte säkerställt", "i begränsad utsträckning säkerställt", "till övervägande del säkerställt" eller "helt säkerställt".

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att regionstyrelsens ledning, styrning och uppföljning **i begränsad utsträckning** är ändamålsenlig utifrån ett barnrättsperspektiv.

Vi gör bedömningen att det finns positiva aspekter i hur Region Gävleborg har tagit sig an frågan, exempelvis genom förekomsten av aktuella och relevanta styrdokument, utbildningsmöjligheter, personella resurser samt stöd för hur barnets bästa ska tillvaratas i arbets- och beslutsprocessen. I granskningen har vi dock noterat bristande implementering i organisationens olika delar, frånvaro av målsättningar inom området barnkonventionen och bristande uppföljning. Vi ser det vidare som en brist att styrningen av barnrättsarbetet inte ingår i Region Gävleborg ordinarie processer för styrning och uppföljning. Vi har även noterat att planer inom området och återrapportering i stora delar begränsas till koncernledning och inte tillställs politisk nivå, vilket reser frågetecken för regionstyrelsens uppsikt på området.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten.

Revisionsfrågor	Bedömning
Har regionstyrelsen gjort någon analys och vidtagit åtgärder för att förbereda sig inför att barnkonventionen blir lag?	I begränsad utsträckning uppfyllt
Innefattar Region Gävleborgs centrala styrdokument ett barnrättsperspektiv?	I begränsad utsträckning uppfyllt
Finns former för hur barnets bästa tillvaratas i arbets- och beslutsprocessen?	Till övervägande del uppfyllt
Finns former för dialog och inflytande för barn- och unga i beslutsprocessen?	Till övervägande del uppfyllt
Har utbildning genomförts om konventionen och dess tillämpning för chefer, medarbetare och förtroendevalda?	I begränsad utsträckning uppfyllt
Har regionstyrelsen följt och analyserat aktuell statistik om barns levnadsvillkor och situation i	I begränsad utsträckning uppfyllt

regionen?

Har regionstyrelsen systematiskt följt upp och utvärderat arbetet med barnkonventionen?

I begränsad utsträckning uppfyllt

Rekommendationer

- Vi rekommenderar regionstyrelsen att genomföra insatser för att synliggöra och öka nyttjandet av rutinen och mallen för barns bästa i arbets- och beslutsprocessen.
- Vi rekommenderar regionstyrelsen att göra en bedömning av vilka medarbetare, chefer och förtroendevalda som bör få utbildning om barnkonventionen och säkerställa att så sker.
- Vi rekommenderar regionstyrelsen att verka för att ge barn möjlighet att komma till tals i alla delar av organisationen.
- Vi rekommenderar regionstyrelsen att säkerställa att det sker en systematisk uppföljning och analys av aktuell statistik rörande barns levnadsvillkor och situation i regionen för att möjliggöra specifika insatser där det finns behov.
- Vi rekommenderar regionstyrelsen att säkerställa att det sker en systematisk uppföljning och utvärdering av arbetet med barnkonventionen för att möjliggöra att det finns underlag för Region Gävleborgs framtida arbete med konventionen.
- Vi rekommenderar att regionstyrelsen säkerställer att målsättningar inom området barnkonventionen finns med i budgetanvisningar eller liknande för att ge genomslag och i sin tur synliggöras i ordinarie styrnings- och uppföljningsprocesser.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	4
Bakgrund	4
Syfte och revisionsfrågor	4
Revisionskriterier	5
Avgränsning	5
Metod	5
Granskningsresultat	6
Analys och åtgärder inför att barnkonventionen blir lag	6
Styrande och stödjande dokument	7
Former för dialog i arbets- och beslutsprocessen	9
Utbildningsinsatser	11
Uppföljning	12
Samlad bedömning	15
Rekommendationer	15

Inledning

Bakgrund

Sedan den 1 januari 2020 är FN:s barnkonvention lag i Sverige. Det innebär ett större ansvar för kommuner och regioner att tillämpa barns rättigheter så att de får ett genomslag vid bedömningar, ärenden och beslut som rör barn.

Barn är medborgare i samhället som saknar rösträtt och representation i beslutande församlingar. Risker att barn inte blir hörda samt bristen på tillräckligt stöd och skydd är skäl till att barn har egna rättigheter. Trots att Sverige åtagit sig att följa FN:s barnkonvention sedan ratificeringen år 1990, kvarstår många utmaningar för att tillgodose barns rättigheter.

Konventionen innehåller fyra grundläggande principer som är styrande för tolkningen av konventionen. Dessa principer uttrycker att:

- Alla barn har lika värde och därmed rätt att inte bli diskriminerad (artikel 2)
- Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn (artikel 3)
- Alla barn har rätt till liv och utveckling (artikel 6)
- Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad (artikel 12)

Av artikel 4 i konventionen framgår att konventionsstaten, där regioner också ingår, ska nyttja sina resurser till fullo för att uppfylla barns rättigheter och vidta alla lämpliga åtgärder gällande exempelvis administrativa förfaranden för att genomföra konventionens rättigheter. När barnkonventionen nu är lag är det en risk att många regioner inte vidtagit tillräckliga åtgärder och saknar en tydlig styrning och uppföljning utifrån ett barnrättsperspektiv.

I Region Gävleborgs organisation finns "Avdelning folkhälsa och hållbarhet" som arbetar för regional utveckling utifrån folkhälsa och social hållbarhet. Ett av avdelningens områden är att stödja och utveckla barn och ungas delaktighet och inflytande.

Revisorerna har, med bakgrund av ovanstående, funnit att det utifrån väsentlighet och risk är relevant att granska styrningen och uppföljningen kring barnkonventionen.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte är att bedöma om regionstyrelsens ledning, styrning och uppföljning är ändamålsenlig utifrån ett barnrättsperspektiv.

Bedömningen kommer utgå från följande revisionsfrågor:

- Har regionstyrelsen gjort någon analys och vidtagit åtgärder för att förbereda sig inför att barnkonventionen blir lag?
- Innefattar Region Gävleborgs centrala styrdokument ett barnrättsperspektiv?
- Finns former för hur barnets bästa tillvaratas i arbets- och beslutsprocesser?

- Finns former för dialog och inflytande för barn och unga i beslutsprocesser?
- Har utbildning genomförts om konventionen och dess tillämpning för chefer, medarbetare och förtroendevalda?
- Har regionstyrelsen följt och analyserat aktuell statistik om barns levnadsvillkor och situation i regionen?
- Har regionstyrelsen systematiskt följt upp och utvärderat arbetet med barnkonventionen?

Revisionskriterier

- Kommunallagen (2017:725) 6 kap 1§
- Lag (2018:1197) om Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter, särskilt artikel 2, 3, 4, 6, 12, 42
- Nationell strategi för att stärka barnets rättigheter, S2010.026
- Relevanta styrande dokument i Region Gävleborg

Avgränsning

Granskningen avgränsas till att omfatta regionstyrelsens styrning och ledning på området.

Barn är enligt konventionen varje människa under 18 år.

Metod

Granskningen har genomförts genom analys av centrala styrdokument, ex. budget, årsplaner och verksamhetsplaner samt styrdokument som sätter riktningen för Region Gävleborgs barnrättsarbete. Granskning även av övergripande stödjande dokument för att förverkliga barns rättigheter samt av genomförda uppföljningar inom området.

Intervjuer har genomförts på regionledningnivå med tjänstepersoner, såsom chef för hållbarhet och folkhälsa, barnrättsstrateger, controller och förvaltningsrepresentanter. Totalt genomfördes cirka ett tiotal intervjuer.

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Granskningsresultat

Analys och åtgärder inför att barnkonventionen blir lag

Revisionsfråga 1: Har regionstyrelsen gjort någon analys och vidtagit åtgärder för att förbereda sig inför att barnkonventionen blir lag?

lakttagelser

Den 1:a januari 2020 blev FN:s konvention om barnets rättigheter svensk lag. I Region Gävleborgs budgetunderlag för perioden 2020 och ekonomisk plan 2021-2022, antagen av regionstyrelsen 2019-05-22 § 95, framgår skrivelser om att barnkonventionen blir lag. Av dokumentet framgår att det innebär att Region Gävleborg behöver fortsätta att utveckla former för att integrera barnets perspektiv och barnets bästa i hela verksamheten inklusive beslutsprocesser. Att skapa goda och jämlika uppväxtvillkor var sedan tidigare en prioritering från Region Gävleborg. I budgetdokumentet för år 2021 och ekonomisk plan 2022-2023 framgår liknande skrivningar.

Vi vill i ett tidigt skede av rapporten lyfta att hållbarhetsnämnden spelar en central roll i arbetet med barnkonvention och barnrätt. Vi vill dock tydliggöra att granskningen fokuserar på regionstyrelsen med anledning av dess uppsiktsplikt och uppdrag att leda och samordna förvaltningen av regionens angelägenheter (KL 6:1). I Region Gävleborgs reglemente med namn *Reglementen för regionstyrelsen och nämnder* giltig fr.o.m den 1 januari 2019 framkommer att hållbarhetsnämnden ansvarar för bl.a folkhälsa där arbetet med barnrätt är centralt. Vidare beskriver verksamhetsföreträdare att hållbarhetsnämndförvaltningen (avdelning Folkhälsa och hållbarhet) ska bidra med kunskapsunderlag och metodstöd till andra delar av organisationen.

Hållbarhetsnämndförvaltningen har även formulerat mål sin verksamhetsplan för 2020 vilka anknuter till att barnkonventionen blir lag. Målet som formulerats berör insatser för ett jämlikt Gävleborg med bl.a. följande aktivitet:

- samordning och implementering av handlingsplan inför lag om barnkonventionen.

I granskningen har vi tagit del av handlingsplanen inför lag om barnkonventionen vilken syftar till att särskilt belysa vad som behöver hanteras för Region Gävleborgs ledning och styrning på förvaltningsövergripande nivå i och med att barnkonventionen blir lag. Handlingsplanen benämns som *Handlingsplan inför lag om Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter 2020*. Dokumentet är framtaget och fastställt (2019-10-14) av tjänstemän. Handlingsplanen omfattar de förutsättningar som behöver finnas på plats under 2020 och kommande år i syfte att upprätthålla lagkravet. I handlingsplanen finns bl.a. skrivelser om samverkan med andra aktörer, krav på organisationen och ansvar, plan för uppföljning och återrapportering, plan för kommunikation och implementering. Vi noterar särskilt att dokumentet i första hand vänder sig till koncernledning vid exempelvis uppföljning och återrapportering och inte till politiken. Vad gäller politikens roll i dokumentet framgår bl.a. följande:

- Politiker står för helhetsperspektivet och förändringstrycket för på vilken nivå barnrättsarbetets kvalitet ska sättas.
- Det är genom politikers riktning i form av beslut som processen kan påskyndas och prioriteras. Exempelvis att det finns skrivningar om rättigheterna i de styrande dokumenten kan sägas motsvara transformeringen – att rättigheterna förs in i de lagar där de är relevanta.
- Budgetdokumentet är särskilt viktigt. Det medverkar till att organisationen påminns om frågan och prioriteringar synliggörs. Skapa inga nya dokument, för in rättigheterna i de dokument som finns.

Vid intervjuer beskriver verksamhetsföreträdare att handlingsplanen är ambitiös i sin karaktär och att en revidering av planen är pågående för att ytterligare tydliggöra ansvarsförhållande och förhållningssätt i arbetet med barnkonventionen. Utöver planen finns även rutin för prövning av barnets bästa och mallar framtagna för barnkonventionen (se vidare under revisionsfråga 3).

Verksamhetsföreträdare menar dock på att handlingsplanen inte är känd i organisationen och att rutin och mall inte ännu används systematiskt.

Vad gäller regionstyrelsen, och i synnerhet med anledning av dess uppsiktsplikt och uppdrag att leda och samordna förvaltningen av regionens angelägenheter, finner vi i upprättad årsplan för regionstyrelsen, 2020, inte några prioriteringar eller aktiviteter kopplat till att barnkonventionen blir lag likväl avsaknas skrivelser i regionstyrelseförvaltningens verksamhetsplan för 2020.

Av regionstyrelsens protokoll för år 2019 finner vi inte heller att styrelsen behandlat att barnkonventionen blir lag. Vi noterar att styrelsen i december 2019 § 203 beviljar ansökan om projektmedel för- Projekt Hållbart Företagande Projektet vilket handlar om att utbilda barn och unga med särskilt fokus på hållbart företagande för att på så sätt få vi fler att arbeta mot FN:s globala mål och Agenda 2030.

Av regionstyrelsens protokoll från början av 2020 i samband med att lagen trädde i kraft kan vi inte se att barnkonventionen varit uppe för diskussion.

Vidare finner vi inte att arbetet och de åtgärder som genomförts inför att barnkonventionen blivit lag följts upp systematiskt inom alla delar av organisationen.

Bedömning

Vi bedömer revisionsfrågan som **i begränsad utsträckning uppfylld.**

Av granskningen framkommer att hållbarhetsnämnden ansvarar för frågor inom området Folkhälsa och hållbarhet vilket regleras av Region Gävleborgs reglemente. I arbetet är barnkonventionen central och hållbarhetsförvaltningen ska vara behjälplig med kunskapsunderlag och metodstöd till andra delar av organisationen. Vi noterar att det finns en upprättad och omfattande handlingsplan inför att barnkonventionen blir lag

vilken behandlats på tjänstenivå. Huruvida den behandlats eller diskuteras vid styrelsens sammanträden kan vi i granskningen inte bekräfta.

I granskningen kan vi inte styrka att regionstyrelsen genomfört någon specifik analys och vidtagit åtgärder för att förbereda sig inför att barnkonventionen blir lag. Vi noterar att det finns skrivelser rörande lagförändringen i upprättat budgetdokument. Vi kan dock inte tyda särskilda prioriteringar eller aktiviteter kopplat till förändringen i styrelsens årsplan eller förvaltningens verksamhetsplan. Vi bedömer således att regionstyrelsen med anledning av dess uppsiktsplikt och uppdrag att leda och samordna förvaltningen av regionens angelägenheter behöver agera tydligare för att bl.a. synliggöra och säkerställa att barnkonventionen genomsyrar Region Gävleborgs samtliga verksamheter.

Vi noterar avslutningsvis att handlingsplan och återrapportering begränsas till koncernledning och inte tillställs politisk nivå, vilket reser frågetecken för regionstyrelsens uppsikt på området.

Styrande och stödjande dokument

Revisionsfråga 2: Innefattar Region Gävleborgs centrala styrdokument ett barnrättsperspektiv?

lakttagelser

I Region Gävleborgs budgetdokument framgår att barn och unga är en prioriterad målgrupp. Vilket ytterligare framgår av Region Gävleborgs hemsida under rubrik *Om barnrätt i organisationen*. Följande framgår: *“Vare sig du är medarbetare, chef eller förtroendevald inom Region Gävleborg så ska du arbeta utifrån ett barnrättsperspektiv, i Region Gävleborgs styrdokument står det nämligen att barn och unga är en prioriterad målgrupp samt att hänsyn ska tas till barnets rättigheter.”*

Vid en översyn över ett antal av Region Gävleborgs mer övergripande centrala styrdokument såsom budget, folkhälsoprogram och regional kulturplan framgår att barn och unga är en prioriterad målgrupp. Vi noterar dock en avsaknad av konkreta satsningar, strategier och målformuleringar.

Verksamhetsföreträdare beskriver vidare att politiska beslut och inriktningar rörande barnrätt tenderar att bli frånvarande i årsplaner eller andra liknande dokument på mindre övergripande nivå. Verksamhetsföreträdare menar även att det finns skillnader mellan förvaltningarnas fokus på frågan om barnrätt vilket i vissa fall kan ha en naturlig förklaring beroende på förvaltningens verksamhetsområden.

Andemeningen vid intervjuerna är dock att det finns förbättringsområden att integrera barnrättsperspektivet tydligare i Region Gävleborgs samlade styrning och hos samtliga förvaltningar. Det kan bl.a. innebära att både den enskilda medarbetaren och hela verksamheten tydligare arbetar rättighetsbaserat och har strategier för att arbetat med att genomföra FN: konvention om barnets rättigheter.

Bedömning

Vår bedömning är att Region Gävleborgs centrala styrdokument i **begränsad utsträckning** innefattar ett barnrättsperspektiv.

Region Gävleborgs centrala styrdokument innefattar skrivelser om att barn och unga är en prioriterad målgrupp och att hänsyn ska tas till barnets rättigheter. Vår bedömning är dock att det saknas konkreta satsningar, strategier och målformuleringar för barnrättsperspektivet.

Vi bedömer inte heller att de centrala styrande dokumenten får genomslag i Region Gävleborgs övriga styrning såsom av nämndernas årsplaner eller förvaltningarnas verksamhetsplaner. För att bidra till ett ökat genomslag i Region Gävleborgs styrning bedömer vi att det finns goda skäl att i pågående och kommande översyner av års/verksamhetsplaner involvera hela organisationen samt fokusera tydligare på området.

Former för dialog i arbets- och beslutsprocessen

Revisionsfråga 3: Finns former för hur barnets bästa tillvaratas i arbets- och beslutsprocessen?

lakttagelser

I granskningen har vi erhållit rutinen *Prövning av barnets bästa, Region Gävleborg* vilken är tänkt att säkerställa att barnets bästa tillvaratas i beslutsprocesser. Rutinen är fastställd av regiondirektör 2021-03-24 och vänder sig i första hand till ansvariga för processer och beslut som berör barn- direkt eller indirekt.

Syftet med rutinen är att beskriva tillvägagångssätt för prövning av barnets bästa även kallat barnkonsekvensanalys, utifrån gällande lagstiftning. Rutinen beskriver bl.a. ansvar och roller, arbetsbeskrivning vid prövning, samt plan för kommunikation och implementering.

Intill rutindokumentet finns en upprättad mall vilken följer den upprättade rutinens arbetsbeskrivning vid prövning. Följande steg finns i mallen:

Steg 1 Beskriv ärendet

Steg 2 Lyssna till barnet eller barnen

Steg 3 Inhämta kunskap och låt barnkonventionen vägleda

Steg 4 Ta fram handlingsalternativ, analysera konsekvenser

Steg 5 Bedöm barnets bästa och fatta beslut

Steg 6 Återkoppling och utvärdering

Vid intervjuer framgår att utbildningsinsatser och informationstillfällen har skett/sker i samband med framtagandet, fastställandet och implementeringen av rutinen. Insatserna har i huvudsak genomförts inom hälso- och sjukvårdsnämndsförvaltningen och hållbarhetsnämndförvaltningen. Verksamhetsföreträdare beskriver att det finns ett arbete kvar för att informera övriga verksamheter om rutinen.

Av intervjuer följer således tvetydiga svar huruvida rutinen är känd och används i organisationen. Verksamhetsföreträdare ser förbättringsmöjligheter men hänvisar samtidigt till att rutinen nyligen upprättats.

I övrigt iaktas att Region Gävleborgs *mall för tjänsteskrivelser* berör området barn och ungdomar vid beslut. Av mallen framgår att konsekvensbeskrivningar ska genomföras beträffande området barn- och ungdomar. De övriga områdena är bl.a. arbetsmiljö samt hälsa- och miljö. Vi har även erhållit en checklista inom arbetet för verksamheter inom Kultur Gävleborg vilken syftar till att säkra och främja arbetet med barn och unga vid arrangemang.

Bedömning

Vi bedömer att det till **övervägande del** finns former för hur barnets bästa tillvaratas i arbets- och beslutsprocessen.

I upprättad rutin samt av mall för prövning av barnets bästa vägleds ansvariga för processer och beslut som berör barn- direkt eller indirekt i regionen. Den vägledning som ges utformar ramar för hur barnets bästa ska tillvaratas i arbets- och beslutsprocessen.

Vi vill dock särskilt lyfta att genomförda intervjuer indikerar att rutinen och mallen för prövning av barnets bästa ännu inte till fullo är implementerad i organisationen. Vi bedömer att en övergripande rutin med syfte att implementeras i hela organisationen med fördel bör beslutas på nämndnivå, d.v.s av regionstyrelsen, för att prägla hela organisationens hantering.

Vi rekommenderar regionstyrelsen att genomföra insatser för att synliggöra och öka nyttjandet av rutinen och mallen för barns bästa i arbets- och beslutsprocessen.

Revisionsfråga 4: Finns former för dialog och inflytande för barn- och unga i beslutsprocessen?

lakttagelser

Av intervjuer framgår att det finns exempel på former för dialog och inflytande för barn- och unga i beslutsprocessen. Det forum som framförallt lyfts vid intervjuer är ett barn- och ungdomsråd inom hälso- och sjukvården i Region Gävleborg. Syftet uttrycks att Region Gävleborg vill involvera barn och ungdomar i hälso- och sjukvården och stärka deras inflytande i frågor och beslut som rör dem. Kriteriet för att vara med i rådet är att man är mellan 10 och 20 år och att man har erfarenhet av hur det är att få vård inom Region Gävleborg. Från Region Gävleborg finns två samordnare för uppgiften.

Barn- och ungdomsrådet fungerar i likhet med andra brukarråd och minnesanteckningar förs vid rådsmöten. Verksamhetsföreträdare beskriver att det finns förbättringsmöjligheter avseende nyttjandegraden av barn- och ungdomsrådet inför beslut.

Andra forum som finns är miljötinget vilket är ett regionöverskridande projekt som årligen genomförs av Region Gävleborg och Region Dalarna. Målet med miljötinget är att inspirera och engagera ungdomar i frågor som rör hållbarhet.

Något strukturerat barn- och ungdomsråd eller forum i liknande form finns inte tillgängligt i övriga verksamheter.

Vid intervjuer framgår dock bl.a. att det pågår en satsning via hållbarhetsnämnden i samverkan med MUCF för att utveckla metoder för ungas delaktighet i demokratiska processer. MUCF är en statlig myndighet för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Verksamhetsföreträdare beskriver vidare att dialoger förs där barns inflytande är centralt exempelvis beskrivs att dialoger har förts med lokaltrafiken samt inom regionens kulturverksamheter. Dialogerna är då snarare till för att svara för en uppgift eller uppnå ett bestämt mål och därefter i praktiken avvecklas.

Vid intervjuer beskrivs att det finns utvecklingsområden vad gäller att konkretisera hur Region Gävleborg kan öka inflytande för barn och unga via bl.a. kompetensstödjande insatser för de som möter barn och unga i direkt anknytning till sin verksamhetsroll.

Bedömning

Vi bedömer att det till **övervägande del** finns former för dialog och inflytande för barn- och unga i beslutsprocessen.

Vår bedömning grundar sig på att det finns forum och former för dialog. Vi ser positivt på att Region Gävleborgs hälso- och sjukvård använder sig av ett barn- och ungdomsråd vilket med fördel kan appliceras i andra verksamheter. Det finns dock anledning att notera att vi inte har iakttagelser som styrker att alla delar av Region Gävleborgs verksamheter har utarbetade former för dialog och inflytande för barn och unga, och vi bedömer att regionstyrelsen behöver verka för att denna aspekt av barnrättsarbetet (att ge barn möjlighet att komma till tals) bör utvecklas i alla delar av organisationen.

Utbildningsinsatser

Revisionsfråga 5: Har utbildning genomförts om konventionen och dess tillämpning för chefer, medarbetare och förtroendevalda?

Iakttagelser

Vid intervjuer framkommer att utbildningsinsatser har initierats vilka berör barnkonventionen. Via Region Gävleborgs kunskapsportal finns utbildningsmaterial vilket benämns *Grundutbildning i barnrätt och barnkonventionen*. Syftet med utbildningen är att öka kunskapen om barnets rättigheter bland medarbetare, chefer och förtroendevalda inom Region Gävleborg. Verksamhetsföreträdare beskriver att grundutbildningen inte är obligatorisk. Av intervjuer beskrivs att ca 200 personer genomfört utbildningen, vilket kan ses i ljuset av att Region Gävleborg sammantaget har ca 6 500 anställda.

Utöver e-utbildningarna finner vi på Region Gävleborgs hemsida skrivelser och anvisningar till bl.a utbildningsmaterial från Sveriges kommuner och regioner (SKR). Materialet består av filmer med tillhörande diskussionsfrågor, presentationer och förslag på litteratur. Vidare finns hänvisningar till material från Barnombudsmannen om hur barnets rättigheter kan föras in i det dagliga arbetet.

Verksamhetsföreträdare med centrala roller för barnrättsarbetet inom Region Gävleborg beskriver att de finns tillgängliga för utbildningsinsatser vid förfrågan från medarbetare, chefer och förtroendevalda inom Region Gävleborg. Ett arbete med utbildningsinsatser beskrivs genomföras men inte systematiskt i hela organisationen.

Bedömning

Utbildningar har i **begränsad utsträckning** genomförts om konventionen och dess tillämpning för chefer, medarbetare och förtroendevalda. Vår bedömning har sin utgångspunkt i att förhållandevis få har genomfört *Grundutbildning i barnrätt och barnkonventionen*.

Vi ser dock positivt på att utbildningsinsatser finns tillgängliga såväl via Region Gävleborgs kunskapsportal och via interna utbildningar av verksamhetsföreträdare. Vår bedömning är således att det finns personella resurser som kan erbjuda utbildning avseende barnkonventionen.

Vi vill dock peka på vikten av att utbildningar genomförs i synnerhet med tanke på att barnkonventionen blivit lag.

Vi rekommenderar således att regionstyrelsen gör en bedömning av vilka medarbetare, chefer och förtroendevalda som bör få utbildning om barnkonventionen och säkerställa att så sker.

Uppföljning

Revisionsfråga 6: Har regionstyrelsen följt och analyserat aktuell statistik om barns levnadsvillkor och situation i regionen?

Region Gävleborg upprättar årligen en årsredovisning. Årsredovisningens syfte är att ge en övergripande bild av Region Gävleborgs verksamhet, hållbarhet och ekonomi det gångna året. I syfte att göra Region Gävleborgs miljö- och hållbarhetsarbete ännu mer effektivt kompletteras årsredovisningen med en hållbarhetsredovisning.

Hållbarhetsredovisningens utformning utgår från FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling i Agenda 2030 och Region Gävleborgs politiska prioriteringar.

Hållbarhetsredovisning är integrerad i Region Gävleborgs årsredovisning.

Av årsredovisning- och hållbarhetsredovisning för 2020 framgår att regionstyrelsen till viss del följer och analyserar aktuell statistik om barns levnadsvillkor och situation i regionen bl.a. vad gäller barnanpassad sjukvård och barnkultur. Av redovisningen framgår dock inte någon utförlig statistik över barns levnadsvillkor och situation i regionen. Vid intervjuer framgår att ytterligare indikatorer med tillhörande statistik

kommer att presenteras inför år 2022. Region Gävleborg har således själva dragit slutsatsen att detta är något som bör utvecklas.

Vi noterar dock att hållbarhetsnämnden, vilka är centrala i frågor rörande barns levnadsvillkor, följer upp uppsatta mål inom området i bl.a. delår och årsredovisning. Målen som formulerats berör bl.a jämlikhet och jämställd hälsa. Nämndens redovisningar presenteras i sin tur för regionstyrelsen. Någon omfattande analys eller aktuell statistik om barns levnadsvillkor och situation kan vi inte tyda av uppföljningarna.

Av protokoll kan vi inte heller bilda oss en uppfattning att regionstyrelsen systematiskt följer och analyserar aktuell statistik om barns levnadsvillkor.

I granskningen har vi inte erhållit någon samlad statistik vilken påvisar barns levnadsvillkor och situation i regionen.

Bedömning

Regionstyrelsen har i begränsad utsträckning följt och analyserat aktuell statistik om barns levnadsvillkor och situation i regionen.

Vi noterar att statistik och aktiviteter presenteras i Region Gävleborgs hållbarhetsredovisning och i hållbarhetsnämndens delårs- och årsredovisning. Vi finner dock en avsaknad över en samlad bild över barn och ungas levnadsvillkor och situation i regionen.

Vi rekommenderar regionstyrelsen att säkerställa att det sker en systematisk uppföljning och analys av aktuell statistik rörande barns levnadsvillkor och situation i regionen för att möjliggöra specifika insatser där det finns behov.

Revisionsfråga 7: Har regionstyrelsen systematiskt följt upp och utvärderat arbetet med barnkonventionen?

lakttagelser

Vid intervjuer framgår att verksamhetsföreträdare bedömer att det inte finns någon systematiskt uppföljning och utvärdering av arbetet med barnkonventionen från regionstyrelsen. Vi kan inte heller se någon spårbarhet i regionstyrelsens protokoll att detta har skett.

Vi noterar dock att hållbarhetsnämnden, vilka är centrala i frågor rörande barns levnadsvillkor, följer upp uppsatta mål inom området i bl.a. delår och årsredovisning vilket framgår av revisionsfråga 6. Vi noterar dock att uppföljning och utvärdering inte är av omfattande karaktär utan endast i korthet beskriver året som gått.

Det är oklart hur handlingsplan och politiska mål som rör barn och barnkonventionen får genomslag i förvaltningarnas verksamhetsplaner och årsredovisningar. Målsättningar på området finns i lägre utsträckning med i styrande dokument och saknas därmed i ordinarie styrnings- och uppföljningsprocesser. Vi noterar inte heller att barnstrateger naturligt samverkar med controller och central stab vilket riskerar att frågan blir

hängande utanför. Verksamhetsföreträdare bedömer således att implementering och genomslag rörande barnkonventionen brister. Barnrättsområdet ligger till stor del utanför verksamhetsstyrningen som sker i systemet Stratsys.

I Region Gävleborgs årsredovisning- och hållbarhetsredovisning för 2020 framgår aktiviteter som genomförts vilka berör arbetet med barnkonventionen. Det framgår bl.a. att Region Gävleborg och kommunernas skolor och socialtjänster under året har startat ett samarbete för att förebygga psykisk ohälsa och minska antalet självmord samt att barn- och ungdomssjukvården genomfört ett systematiskt arbete med barnanpassad vård. Vi iakttar dock inte någon heltäckande analys eller utvärdering av arbetet med barnkonventionen.

Bedömning

Regionstyrelsen har i **begränsad utsträckning** systematiskt följt upp och utvärderat arbetet med barnkonventionen.

Vår bedömning avspeglar den bild som respondenterna avgett vid intervjuer samt frånvaron av dokumenterade eller spårbara uppföljningar såväl vid sammanträden som vid årsredovisning och tillhörande hållbarhetsredovisning. Mot bakgrund av att Region Gävleborg i sitt budgetdokument prioriterar området och att hållbarhetsnämnden kan anses ha ett särskilt uppdrag kopplat till barnkonventionen kvarstår dock regionstyrelsens ansvar inom ramen för uppsiktsplikten att säkerställa att detta följs upp. I regionstyrelsens uppdrag ingår även att bedöma huruvida utvecklingen är tillräcklig och vidta åtgärder om man anser att arbetet inte fungerar som det ska.

Vi rekommenderar regionstyrelsen att säkerställa att det sker en systematisk uppföljning och utvärdering av arbetet med barnkonventionen för att möjliggöra att det finns underlag för Region Gävleborgs framtida arbete med konventionen.

Vi rekommenderar även att regionstyrelsen säkerställer att målsättningar inom området finns med i budgetanvisningar eller liknande för att ge genomslag och i sin tur synliggöras i ordinarie styrnings- och uppföljningsprocesser.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Region Gävleborg genomfört en granskning av barnkonventionen. Granskning syftar till att bedöma om regionstyrelsens ledning, styrning och uppföljning är ändamålsenlig utifrån ett barnrättsperspektiv.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att regionstyrelsens ledning, styrning och uppföljning i **begränsad utsträckning** är ändamålsenlig utifrån ett barnrättsperspektiv.

Vi gör bedömningen att det finns positiva aspekter i hur Region Gävleborg har tagit sig an frågan, exempelvis genom förekomsten av aktuella och relevanta styrdokument, utbildningsmöjligheter, personella resurser samt stöd för hur barnets bästa ska tillvaratas i arbets- och beslutsprocessen. I granskningen har vi dock noterat bristande implementering i organisationens olika delar, frånvaro av målsättningar inom området barnkonventionen och bristande uppföljning. Vi ser det vidare som en brist att styrningen av barnrättsarbetet inte ingår i Region Gävleborgs ordinarie processer för styrning och uppföljning. Vi har även noterat att planer inom området och återrapportering i stora delar begränsas till koncernledning och inte tillställs politisk nivå, vilket reser frågetecken för regionstyrelsens uppsikt på området.

Rekommendationer

- Vi rekommenderar regionstyrelsen att genomföra insatser för att synliggöra och öka nyttjandet av rutinen och mallen för barns bästa i arbets- och beslutsprocessen.
- Vi rekommenderar regionstyrelsen att göra en bedömning av vilka medarbetare, chefer och förtroendevalda som bör få utbildning om barnkonventionen och säkerställa att så sker.
- Vi rekommenderar regionstyrelsen att verka för att ge barn möjlighet att komma till tals i alla delar av organisationen.
- Vi rekommenderar regionstyrelsen att säkerställa att det sker en systematisk uppföljning och analys av aktuell statistik rörande barns levnadsvillkor och situation i regionen för att möjliggöra specifika insatser där det finns behov.
- Vi rekommenderar regionstyrelsen att säkerställa att det sker en systematisk uppföljning och utvärdering av arbetet med barnkonventionen för att möjliggöra att det finns underlag för Region Gävleborgs framtida arbete med konventionen.
- Vi rekommenderar att regionstyrelsen säkerställer att målsättningar inom området barnkonventionen finns med i budgetanvisningar eller liknande för att ge genomslag och i sin tur synliggöras i ordinarie styrnings- och uppföljningsprocesser.

2021-09-24

Karin Magnusson

Tobias Björn

Uppdragsledare

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Region Gävleborg enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från 2021-04-16. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.